

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 120, POLUGOD. K 60, ČETVRTGOD.
K 30, POJEDINI BR. 4 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Halucim polaze...

Priliči, da im se kažu jednostavne riječi, tim mladim ljudima i djevojkama. Ko ih je vidio na polju gdje rade, na travi gdje polegoše za odmora u sušon, u namiještani, u neprilici, što ih se, kad siju, kopaju, oru ili kuhaju, gleda s nekim počitanjem, koje stvara distancije između njih i onih, što gledaju; ko ih je slušao, kad za učiteljem jevrejskog jezika, koga osjećaju kao jednoga od svojih, kao djeca opetuju u koru rečenicu po rečenicu: bamizrah ola hašemeš... i tako dalje...; ko ih je slušao svježe, priprosto, sunčano vedro gdje pjevaju jevrejske pjesme: i sjetne i žive, i pune patosa i obijesne: tomu teško dolaze velike riječi sad, kad polaze.

Oni su spremni. U ovo godinu dana rada, što su se pripravljali za Erec Israel, njihova su pleća postala široka, a mišići jaki; od sunca i vjetera lice im je opaljeno; crvene čarape halucot oživljuju smeđe-sivu zemlju i travu, kud hodaju ponešto teškim, ponešto težačkim korakom. Svuda vedrina; svuda jedna prirodna, potpuna predanost radu i halucskom životu. Tu više ne pristaje, da se govori o požrtvovnosti, o zanešenjaštvu; u njih nema više svijesti, kao da je nešto veliko u njihovoj odluci. Tek gledalac to sve osjeća; odatle distancija između njega i njih; između sredenih, smirenih, svijetlih u duši priprostoj i gledalaca, kojemu sa zadahom zemlje, u kojoj oni stoje, dolazi i dah nečega herojskoga. Zato ne vole halucim i halucot suviše posjeta iz varoši; osjećaju se ponešto sputani u svojoj unutrašnjoj slobodi izloženi pogledima, koji su neslobodni, puni pitanja.

Pred godinu dana to su još bili studenti, trgovački namještenici, kćeri iz dobrih obitelji. Iz atmosfere kavane, salona, društvenih sijela oni su izašli na oranicu, u baštu, u štalu. Slamnjače su im ležaji; cipele pokadšto poderane; hrana priprosta, jednolika, ali kuhaju je halucot. Isprva oni su se borili svaki sam sobom i zemljom, koja se opirala njihovu slabome mišićju. Trajalo je vremena, dok su se snašli između se; danas su braća i sestre po tome, što ove riječi ne znače za njih ni više ni manje no što one kažu. Imali su se boriti s nerazumijevanjem, s tutorisanjem bez ljubavi. Ali danas su potpuno spremni. Ot-

palo je sve, što ih je vezalo s vrednotama prethalucskoga života. Tu više nema ništa bolesno, problemsko. Gledaj im u oči, motri im kretnje, slušaj kad govore, (a govore malo) kad pjevaju, kad rade, kad leže — i najvećma: čuj, kako umiju da se smiju; i sam bivaš smiren; u disonantne strune tvoga srca ulazi sredenost, harmonija.

Ne znam kako bih pravo prikazao, koliko je tu topla zdravlja. Srašteni sa božjim tlom, progrijani božjim suncem, provjetreni božjim vjetrom oni su postali istinski cjeloviti, jednoviti, neraskidani, dobri u najetskijem smislu te riječi. Vođe li oni računa o tome, da su Židovi? Ta to njima nije više pitanje ni dokazivanje; to je fakt u predosjećanju pionirstva u Erec Israelu. Pionirstvo to zovemo mi; oni i ne osjećaju to da jesu. Čemu njima još patos riječi? Oni znaju samo za jedan patos: patos čina i djela.

Koliko je velika i čista iskonska duša moga naroda, kad je nakon dvije tisuće godina galuta izvela ovu obnovu koljena!

* * *

Strukovnjaci će za cijelo imati što šta da prigovore izobrazbi naših prvih halucim i halucot, koji ovih dana polaze. Ali mi znamo, da su potpuno spremni.

Minula je nekako baš godina dana, otkako su poginuli halucim i halucot braneći malu koloniju u Palestini. Polazi zamjena... I ove će djevojke i momci biti spremni na svaki čin i svaku žrtvu; oko njih mi ćemo plesti legende tkivom naših srdaca, dok oni budu gradili život svoga naroda. Oni će graditi ceste, lomiti kamenje u kamenolomima, saditi šume, kopati i orati, graditi kanale, spavati pod čadorima. Hoće li im mnogi među nama zavidati taj oskudan, težak život? Ja ne znam. Ali to znam, da oni nama ne će zavidati. Oni će, oslobođenih duša, prije nego tvrdo usnu, od čadora do čadora pjevati pjesme slobode, koje će biti u njima pobjedonosne i jake. Ja znam: oni nikad, nikad ne će podleći!

Jači od svijetu, koje ostavljaju ovdje, oni polaze.

Sa sobom nose jedino svoje blago: golemi osjećaj sreće. Nakon dvije tisuće godina oni se vraćaju kući sa slikama davnih dana u srcima, dana, koji su

snivali sanjarskim čežnjama, e da uskrsnu u djelu haluca.

Lopate, kose, turpije, nakovnji, sjekire, pile njihova su bojna oprema. Hoće da rade i ništa drugo. Ništa drugo! Ali oni će nam osvojiti zemlju!

A mi ćemo se, gdje god nas bilo, osjećajima svojim poredati u špalir i ostaviti širok drum njima, koji polaze kući. U počast ćemo spustiti modro bijele barjake i doviknuti im: Šalom uberaha!

A kane li kome koja suza iz duše, potresene ljepotom časa, kad oni sa vedrim smiješkom budu prolazili između nas prema Istoku — bamizrah ola hašemeš! — nek je pusti, da klizne u prah, koji gaze noge naših halucim i halucot, neka zatomi sjetu i neka mu zasja oko od odraza velike sreće, što sjaji na opaljenim obrazima haluca, koji polaze kući.

Aleksandar Licht.

Naš narod medju narodima

Kad su se u nedavnoj prošlosti svi narodi svijeta, ne izuzev ni egzotične narode najudaljenijih krajeva svijeta, sastali na vijećanje u Ženevi, tek židovski narod nije bio ondje zastupan.

Na zboru Lige Naroda održali su se plameni govori o pokljinima Armenaca.

Znameniti virtuoz na klaviru, Paderevski govorio je u ime Poljske vrlo zvučnim riječima o suzbijanju tifusa u istočnoj Evropi. U velike je slavio ljudski solidaritet i pitao, ne podrhtava li srce čovječanstva kad ugleda bijedu, koju širi pjegavac u istočnoj Evropi?

Duboko ožalošćena srca tražili su za stupnici Poljske s ostalim zastupnicima naroda sredstva i puteve, da dokrajče progone Armenaca.

Odaslala se hitna komisija za suzbijanje tifusa.

Židovski narod, o kojemu se tvrdi, da vlada javnim mnijenjem po novinstvu, da sam ima moćno novinstvo, nije imao u Vijeću Naroda zagovornika.

Nije nikoga bilo ondje, koji bi pred sakupljenim narodima svijeta iz najudaljenijih krajeva, gdje ima malo Židova i gdje ne postoji židovsko pitanje, — no koji su sigurno bili duboko ganuti plamenim govorima sjajnih evropskih govornika o ljudskom solidaritetu — iznio sliku grozne bijede, besprimjer-

Cijonizam teži za tim, da židovskom narodu stvori javnim pravom obezbijedjenu domaju u Palestini.
Bazelski Program.

K'nu et hašekel!

Uplatite šekel!

XII. cijonistički kongres je blizu!

Kongres obnove mora da bude što savršenija manifestacija solidarnosti židovstva cijeloga svijeta.

Biranjem dokumentirate solidarnost, pravo biranja stičete šekelom. Ko je navršio 18 godinu, muško ili žensko, i ko priznaje bazelski program, neka zna, da je danas šekel od istorijsko-političke važnosti prvoga reda.

Uplatite smjesta šekel!

Ne čekajte, dok dodju k Vama po nj!

K'nu et hašekel!

ne nevolje židovskoga naroda u nekim evropskim zemljama.

Koji bi tim narodima kazao, da dok se evropski državici tuže na nepravdnosti u Aziji, isti ti narodi mirno gledaju, kako se stotine hiljade Židova ubijaju, proganjaju, tjeraju u smrt gladi i osiromašenjem.

Zastupniku Poljske nije nitko mogao doviknuti pred odličnom skupštinom, što se mora jednom reći pred cijelim svijetom, a ne samo pred ograničenom javnošću židovskih skupština i listova:

»Vaši su govori o čovječanskom solidarnitetu, o moralnim dužnostima Evrope prazne fraze, buktajući osjećaj Paderevskog za bijedu čovječanstva, koje trpi, jedna je farce-a, dok u Poljskoj huška službeni aparat vojske i oficijelno novinstvo na pogrome, dok se tisuće nesretnih Židova dnevno, ako baš ne tjeraju u smrt, a ono bar u najstrašniju bijedu i nevolju«. (Potsjećamo na početak prijašnjih poljsko-židovskih pre-

govora, kad je vlada sazvala zastupnike židovstva da pregovara o sporazumu, dok su se istodobno izveli pogromi i plačkanja).

Zastupnik židovskoga naroda mogao bi da dovikne i zastupnicima drugih naroda bez povrede u internacionalnim općenju uobičajenoj učtivosti ovo:

Dok vaše vlade kod kuće iz dana u dan tjeraju nedužne židovske građane od kuće i kućišta, vaše je oduševljenje za demokraciju i međunarodno pravo farizejština.

Židovski narod nije imao ove zastupnike na zborovanju Lige Naroda.

I tako su pošli svojim kućama narodi, koji imaju malo Židova i nemaju židovskoga pitanja, i vrlo ozbiljno i iskreno misle o čovječanskom solidarnitetu, a da nisu ništa doznali o neizmjerne bijedi i nuždi židovskoga naroda, o moralnom poniženju i lišenju prava židovskih građana u civilizovanoj Evropi.

Dok je zborovala Liga Naroda, izvršavana su nesmetano u Ukrajini naj-

strašnija umorstva na židovskim masama. U zemljama, čiji su zastupnici ondje govorili o demokraciji i pravu, provedeni su međjutim izgoni židovskih građana, šume istočne Evrope pune su i nadalje masama gole i gladne djece.

U predsoblje odlične skupštine stigla je i židovska delegacija i predala je proteste, memorandum i peticije.

Propuštena je bila međjutim prilika da se govori o židovskom pitanju pred sakupljenim narodima svijeta kao ravnopravan narod.

Iskreno i dostojno govoriti od naroda k narodu, budeći svijest čovječanstva za 2000 godišnju strašnu nepravdu, koja nam se nanijela i nanosi, za to bi bilo vijećanje Lige Naroda tribina, s koje bi se daleko i široko čuo naš glas.

Albanski narod bio je član Lige Naroda.

Bugarska i još manje države primljene su u Savez Naroda.

Mi Židovi nijesmo bili ondje.

Albanci imali su prilike da podignu svoj glas u prilog svoga naroda. Njihov narod ovjekovječio se za sad u kulturnoj povijesti jedino institucijom krvne osvete.

Mi Židovi propustili smo istorijski momenat za veliki gest: da stvorimo jasnoću i iznesemo istinu o židovstvu i židovskom pitanju pred kulturnim svijetom, koji je mukom šutio.

Jer se u našem narodnom židovstvu nismo od fraze dovinuli do ozbiljnih konsekvencija političkog organizovanja židovstva u svakoj zemlji kao narod, kao narodna manjina.

Iz javnosti židovskog novinstva i židovskih skupština može naš zov za istinom i pravdom u židovskom pitanju samo onda doći pred veću javnost cijelog hrišćanskog svijeta, ako ćemo se konač-

Hajim Bloch: „Die Gemeinde der Chassidim“

Prikazuje **D. H. E. Kaufmann**, Virovitica

Don Isak Abravanel (1437.—1509.) misli na kraju svoga komentara knjizi Josua, da ga je Bog kaznio kaznom, te se on i njegova braća po plemenu moradoše iseliti, toga radi, što se kao državnik u Portugalu i Španiji više bavio državnim poslovima tih država, nego li torom i drugim znanostima i filozofijom svoga naroda. Kad je u Veneciji našao kakvo takvo utočište i zaklon od progona, zavjerio se da će odsele stvarati i znanstveno raditi za svoj narod. Uistinu, on je u siromaštvu radio živo znanstveno i spisateljski kao nikad prije.

Strašni svjetski rat stvorio je svojim okrutnostima našem jadnome nesretnome narodu na istoku jednake tužne i nesretne prilike, kakve su nastale god. 1492. u Španiji, a god. 1498. po ediktima don Manuela u Portugalu.

I ako se marljivi literat i naučenjak Hajim Bloch iz Delatina (istočna Galicija) nikako ne može da usporedi s don Isakom Abravanelom, a to usudu toga galičkoga izbjeglice nailazimo štošta što podsjeća na život židovskoga heroja duha Abravanela. Kao bogati bankar i

ugledan Židov u svojoj općini, gdje je zapremao vidno mjesto, rijedko je Hajim Bloch darivao židovsku literaturu s produktima svoga znanja. Ali otkako je kao žrtva varvarstva kozačkih horda pro tjeran iz rođenog doma, gdje su mu oteli svu imaštinu, on lutajući, kao siromašni izbjeglica, u Beču koji gladije s brojnom familijom, mnogo literarno radi na polju literarnog židovskog znanja i tim radom zadivljuje. U mal ne svim židovskim novinama, pisanim njemački i hebrejski, naći ćemo ime Hajim Bloch i vazda piše ozbiljne literarne radove. Pod kraj 1920. izašlo je njegovo najnovije djelo »Die Gemeinde der Chassidim«, a već je u štampi novo djelo o mistici i Kabali.

O njegovu smo »Golemu« dali ocjenu u ovome listu. A sad da se pozabavimo sa »Gemeinde der Chassidim«, koju hoćemo da motrimo posve objektivno i da je po njezinoj literarnoj vrijednosti prikazemo čitaocima Židova.

Sam spisatelj napominje doba i društvo, kad se i u kome se o hasidizmu govorilo s velikim prezirom. Neka bi se referentu dozvolilo, da ovdje istakne, te oni židovski krugovi, koji su prezirno govorili o hasidizmu, a na koje aludira autor djela, nijesu imali ni pojma o boju

koji je vodio Gaon od Vilne i njegove talmudističke pristalice.

To su bili krugovi tromi u razmišljanju, zaraženi lažnim haskalski asimilatornom pokretu, koji su posmatrali hasida u njegovom spoljašnjem ponašanju, koje se doista doimalo neprijatno, te su ga po tome sudili, a da nijesu ni naslušivali da se duh hasida kreće u višim regijama uzvišenog misaonog svijeta, koji je kadar obdariti čovjeka s više blaženstva nego milijuni dolara. Pitajmo sad: što je razlika između hasidizma i kabale? Nije li kabala jednako mistika kao i hasidizam? Na to odgovaram ja, da je ta ista razlika koja je između religije i teologije. Religiozan može biti svaki čovjek koji se zato uzgojio i koji je zato raspoložen, a da ne zna ništa o teologiji. Teološki može da bude samo onaj, koji je učio teologiju i koga su teolozi zvanično priznali teologom. Analfabeti n. pr. mogu biti religiozni ljudi, ali nipošto teolozi. Isto je s hasidizmom i kabalom. Hasid može biti svako, koga se zato predobilo ili koji tome naginge, a kabalista pa i u najnižem stupnju pripada inteligenciji mističara. Osnivač hasidizma jest kako znamo rabi Israel iz Mietsiborsa (1698.—1759.) nazvan Baal-Šem-tov. Ovaj se naziv davao i prije no što

no postaviti na platformu, gdje narod govori narodu!

U svakoj zemlji kao jedan jedinstveni nacionalni blok organizovano židovstvo moći će slobodno i odvažno doći u Vijeće Naroda i reći:

»Mi ne možemo i ne ćemo više, a i čovječanstvo ne smije više trpiti, da se cesta svake nove slobode naroda kaldrmi sa slomljenim židovskim srcima.«

»Vi ste nas kroz 2000 godina u getima, u židovskim ulicama, zabranama slobodnog ljudskog djelovanja učinili onakovima, kakovi jesmo. A kad u vašem gospodarskom razvoju postane donde vrlo potrebni židovski sluga suvišan, kad na gospodarskom ili kulturnom polju više ne trebate slugu, tad je sramota da mu u ruku stisne putnički štap, ili da otpuštenoga slugu date rastrgati po vašim domaćim psima!«

Ako bi u svakoj zemlji nastupio židovski narod kao nacionalno organizovano jedinstvo, imao bi pravnu i tehničku mogućnost, da njegovo narodno zastupstvo istupi na platformi međunarodne politike.

Duševnoj i kulturnoj eliti kulturnih naroda ne bi bilo teško razjasniti, da židovska emigracija, najveća nepravda i najveća sramota svjetske povijesti, mora jednom prestati. Nakon stvorenog razjašnjenja shvatili bi, da je u životu židovskoga naroda nastupio historijski preokret, koji je od važnosti i za kršćanske narode.

Da je sad na mjesto dosadašnje židovske emigracije tankog židovskog sloja kapitalista, trgovaca, sitničara i drugih vrsta malogradjana, koji se iza nekog vremena u svakom narodu nakon postanka vlastite klase malogradjana osjećaju suvišnima — nastupila emigracija židovskog radnika.

Da emigracija židovskog radnika u velikim masama, s oduševljenjem i he-

se pojavio naš rabi Israel, muževima koji su bili na glasu da svojom pobožnosti i svojim konteplativnim Bogu posvećenim životom mogu stvarati čudesa. Takovih je Balšemova po kazivanju Blochovu bilo 12. Doktor Günzig, sad u Antverpenu, koji se mnogo bavi studijem kabale i hasidizma, nabroja 27 Balšemova. Već 150 god. prije Balšema pošlo je jednome čovjeku u orientu za rukom da osnuje mističko-kabalističku školu i da okupi prilično veliku mističku općinu. Bio je to rabi Isak Lurja (1533.—1572.), koji je kabali utro nove puteve. Ali hoćemo li znati, dali se Balšem kao osnivač jedne mistične općine, čiji tečaj misli snažno utiče i na savremenu židovsku generaciju te su i moderni postali njihovim pristalicama, nastojeći da izlupe uzvišenu filozofsku jezgru iz legendarne ljuske (klipa) bitno razlikuje tom svojom tvorevinom od rabi Isaka Lurje, valja nam se radi poređivanja pozabaviti u jednu ruku sa Sokratom i Platonom, a u drugu s bramizmom i budizmom. Sokrat je bio filozofski tumaralac kako ga Teodor Gomperz ispravno naziva. On se razgovarao s krojačem, cipelalom, stolarom, malim kiparom. Nije bio izbirljiv, nije imao aristokratskih alira. On je narod poticao na umo-

rojskom voljom prema najvećim oskudicama, znači sigurnu izgradnju gospodarskog i duševnog, iskonskog i korjenitog narodnog života. A da će prestati lutanje Židova, i narodna emigracija gornjeg sloja židovstva, koja nije nigdje mogla da uhvati korijena, a time i uznemirenje hrišćanskog svijeta neprestanim dolaskom i porastom neproduktivnih elemenata, jer emigracija Židova dobit će za kratko vrijeme u zajednici, što će je izgraditi židovski radnici, konačni cilj, cilj, prema kojemu gospodarska neustaljenost, nedostatak vlastitog gospodarskog temelja, tjera nesvjesno već 2000 godina lutajuće Židove.

Narodi, s kojima ćemo moći otvoreno govoriti, razumjet će, da k toj izgradnji, da za samostalno uređenje otpuštenoga sluga, treba da mu se daje za njegove usluge mir, zaštita i strpljivost, da konačno može sam početi da liječi, što je na njemu pokvario i što je sagriješio hrišćanski svijet kroz 2000 godišnje ugnjetavanje.

Približava se cijonistički kongres.

Moramo prije svega pokazati u zemlji, da ozbiljno hoćemo nacionalnu organizaciju, da zaista težimo za platformom, da se uzmognu širom svijeta čuti one riječi, koje nisu izuštene u Ženevi.

Ako u Jugoslaviji demonstriramo našu volju, da hoćemo biti narodna manjina s minimalnim programom lojalne narodnosti zemlje, tad ćemo imati pravo na kongresu da delegiramo političku organizaciju cjelokupnog narodnog židovstva kao internacijonalno legitimirano političko zastupstvo židovstva u Vijeće Naroda.

Smatram to jednim od najvažnijih i najhitnijih pitanja, koje moramo da riješimo.

Da se nadju konkretne forme i sredstva, da se svrsta nacionalno organizirano židovstvo u politički život Jugosla-

vanje, htio ga je uzdići iz stanja čovjeka-životinje i učiniti istinskim homo sapiensis. Nasuprot je Plato osnovao akademiju, u koju su mogli ući samo odabrani dusi. Rabi Israel Balšem bio je kabalistički tumaralac, talmudski rabiniistički šaljivdžija, koji je preobrazio pajaču kabalista, koja se aristokratski bančila i akademiju talmudista u pučki i studentski dom, u uzgajalište cijeloga naroda, u kome će se svak osjećati voljko i sretno, zarobavljajući na lične boli. Nasuprot mogli su se oko ličnosti rabi Isaka Lurje okupljati samo fantaste, koji su se ubrajali u više slojeve. Kabala, koju zastupa Lurja, zahtijeva gotovo nečovječno trapljenje tijela, baš tako, kao što Brahma potpunu negaciju zemskoga bitstva. To je, da govorimo jezikom lurjanske kabale, takozvana »Hithpaštuth hagašmijuth«. Bloch se vara ako misli da je ta »Hithpaštuth hagašmijuth« osnovno načelo hasidizma. Ne. Nije negacija svega zemskoga trapljenja, nego je oduhovljivanje materijalnoga i uznašanje svega zemskoga u božansko vatrenim oduševljenjem »Hithlahabut« osnovno načelo i glavna zasada hasidizma, ono isto, što kod Budhe znači intuicija.

(Svršit će se.)

vije, o tome valja da vijeća cijonističko vodstvo Jugoslavije, te da stavlja predloge političkim strankama konstituante. Jer je i za Jugoslaviju došao historijski momenat sad, gdje se u konstituenti raspravlja o ustavu.

Karlovo selo, u nisanu 5681.

Dr. Julius Dohany.

Dva spomendana

Godina dana navršila se kako je jedne tihe noći na sjevernoj granici Palestine nakon krvavoga boja u grob položen junački kapetan Trumpeldor s pet svojih drugova. U obrani Tel Haja padoše mučki napadnuti, i natopiše svojom krvlju zemlju otaca u obrani od nasilničkoga i pljačkaškoga napadaja oni, te dodjoše u zemlju, nakon što su izvojevali slobodu rodjenoj grudi, i skinuli sa sebe bojnu opremu, da radom svojih ruku opet podižu ratom nastradale krajeve, da u bujne oranice i evatuće vrtove pretvore opustošenu zemlju. Pred dušama njihovima lebdjela je živa slika buduće Palestine, narodne domaje židovskoga naroda izgrađena židovskim radom. Taj rad, koji traži slogu svih radnih snaga i svih klasa unutar židovstva, bio je ideal Trumpeldora. Svom žestinom svoga snažnoga temperamenta znao je ustati protiv teoretičara, koji su velikim riječima stvorili jaz između mladoga jišuba, te načelnom oprekom rastavljali židovski radnički tabor i izazvali neprestana trvenja i krize. Kraj priznavanja prvenstva rada tražio je kao conditio sine qua non jedinstvo židovskoga radništva i nije mirovao, dok mu nije uspjelo da u Jafi osnuje Vaad hehaluc, koji je uz nadvladanje mnogih poteškoća konačno ipak uspio da ostvari ideju Trumpeldora, te danas postoji u zemlji tek jedna jedinstvena radnička organizacija. No Trumpeldoru nije bilo sudjeno, da doživi realizaciju svojih ideja i da razvije sve svoje bogate energije. Sa sjevera Palestine stizavali su glasovi o razbojničkim napadajima beduina. Male židovske kolonije, kojima je sve više prijetila opasnost, zatražile su pomoć. I Trumpeldor se riješi da opet organizira legiju i da preuzme zapovjedništvo nad četom, koja je poslala da brani najsjevernije naše pozicije. 11. adara iznenada je napadnut Tel Haj, koji je branio Trumpeldor s malom četom. Arapski šaik ispričao se radi tog napadaja po parlamentarcu i molio, da ga Trumpeldor primi u Tel Haju. Trumpeldor primio je šeika i njegovu družbu i tad navalise beduini iznova na Tel Haj. Trumpeldor bio je odmah teško ranjen, no ipak vodio je i dalje zapovjedništvo i tek pred večer dao je zapovijed, da se četa povuče prema Kfar Giladu. Drugovi iznijeli su iz Tel Haja na smrt ranjenoga kapetana s 5 mrtvih drugova. Na putu reče drugovima umirući: »Ne čini ništa, dobro je i lijepo umrijeti za našu zemlju.«

Na godišnjicu smrti kapetana Trumpeldora pošli su mu drugovi na grob. Mirno i tiho prolazili su kraj čednog groba, koga ne rijesi nikakav spomenik. Mnogom je kanula suza iz oka sjećajući se vodje i borca, i bacivši ješ jednom pogled na grob, podjoeše na rad. . . .

U jeruzalimskoj sinagogi sakupljeno je židovstvo Svetoga grada, da u postu i kinotu odaje poštu žrtvama prvoga pogroma u Jeruzalimu, da oplakuje na sam pesah pale junake. Bolno se stisla srca svih pri pomisli, da se sve to moglo dogoditi u času, gdje je zemlja iščekivala odluku o konačnoj sudbini, o iskupljenju po Engleskoj zadanoj riječi o osnutku židovske narodne domaje. I sred naricanja i pjevanja tužaljka stiže 6. ijara (24. aprila) glas o zaključku u San Remo. Šofar zaori sinagogom, a kinot zamjeniše halel, hvalospjev nad konačnom geulat haarec. Palestina postat će Erec Israelom!

Godina je dana eto prošlo od zaključka u San Remu. Veliko oduševljenje, koje je zahvatilo mase židovskoga naroda, moralo je uzmaknuti pred krutom zbiljom svakidašnjosti, koja nas nemilice potsjeća na nesnosni položaj istočnoga židovstva. Sjajni politički uspjeh cionističke organizacije, koji nas je zadivio, nismo mogli potpunoma iskoristiti. Skeptici izvan naših redova i u našim vlastitim redovima nestrpljivi su i nezadovoljni. Nismo u ovoj godini postigli novih velikih rezultata. Polagano, korak po korak, krećemo napred savladajući zapreke, koje nam još uvijek stoje na putu. Iako je međutim u Palestini uvedena civilna uprava i Sir Herbert Samuel imenovan vrhovnim komesarom, jevrejski jezik proglašen službenim jezikom, osnovan bet din eljon gradjene nove ceste i željeznice, desetke tisuća haluca došlo u zemlju i našlo nakon savladanja svih poteškoća rada, još nije izgrađena židovska narodna domaja. Ustanove nedavno objelodanjenoga mandata daju nam mogućnosti, da svojim radom pretvorimo Palestinu u Erec Israel.

Dan od San Rema postat će istorijskim danom u židovskoj povijesti. O nama i našoj spremi, o našoj svijesti odgovornosti pred nama i budućim pokoljenjima zavisit će, da tim zaključcima dajemo realni sadržaj. Priznati smo po cijelom svijetu kao narod i naše je pravo na Palestinu dobilo međunarodnu sankciju. Vrata Palestine su nam otvorena, a židovski narod mora ulazivši kroza njih u zemlju otaca dokazati, da je duhom i tijelom obnovljen kadar obnoviti i zemlju doprinašanjem najvećih žrtava.

Keren Hajesod

Registrowanje društva

»Erec Israel (Palestine) Foundation Fund Keren Hajesod Ltd.«

23. marta o. g. registrovan je u Londonu Keren Hajesod kao društvo s nazivom »Erez Israel (Palestine) Foundation Fund Limited«. Time se proveo zahtjev godišnje konferencije, koji je sadržan u tački 1. rezolucija o Keren Hajesodu.

Za ustanovljenje sadržaja statuta bilo je mjerodavno to, da se za sad radi prije svega o tome, da imamo legalno tijelo za organizaciju, sabirnu djelatnost i prvu upotrebu novaca Keren Hajesoda, a da se ipak ne prejudicira njegovu budućem razvitku. Zato se stvorio samo okvir za krug zadataka Keren

Hajesoda, koji proizlazi iz rezolucije. Kao glavna zadaća označena je u članu 3. a): »Da preduzme sva takova djelovanja, koja se ukazuju potrebna ili prikladna u cilju izvadjanja deklaracije britanske vlade (općenito poznate kao Balfourove deklaracije) u pogledu osnivanja židovske narodne domaje u Erec Israelu«, Ustanove, koje se dalje navodjaju, nabrajaju razne pojedine zadaće Keren Hajesoda u Erec Israelu i izvan nje, koje proizlaze iz glavne svrhe.

I konstitucija društva prilagodila se samo najprečim časovitim potrebama. Ukazalo se najboljim, da se za vrijeme, dok Keren Hajesod ne prodre iz cionističkih krugova u daljnje židovske krugove i dok ne bude moguće organizovanje prinosnika, povjeri pravo imenovanja direktorija egzekutivi cionističke organizacije. Prvi direktorij sastoji iz gg. Josepha Cowena, dra. Bertholda Feiwela, Vladimira Jabotinsky-a, Isaaka Naidića i Hilela Zlatopolsky-a, kojima je nedavno pridijeljen profesor Herman Pick, član centrale »mizrahi-a«. Pregovori s federacijom Poale Cijon radi delegacije jednog zastupnika u direktorij nisu još dovršeni. Društvo se obrazuje od članova, koje prima direktorij, a koji svake godine održaju glavnu skupštinu, da im se predloži bilanca i izvještaj direktorija i auditora (nadzorno prvenstvo po engl. zakonu). U ovlaštenja direktorija spada, uz ostalo, izdavanje kamatnosnih certifikata.

Kako je spomenuto, ima se netom registrovano društvo smatrati samo provizornom zakonitom formom za Keren Hajesod. Niz važnih pojedinih pitanja treba još da se riješi. Zato se zaključilo, da se sadašnje društvo doskora nadomjesti definitivnim društvom, koje će potpunoma voditi računa o mnogojakim potrebama Keren Hajesoda. Uz drugo valja ići za tim, da se tome drugome društvu već po njegovu spoljašnjemu karakteru dade osobita važnost. To se predviđa već u članu 3a memoranduma društva, koje je sad registrovano, koje navadja kao jednu od svojih svrha: »Da osigura osnutak društava pod »Company's Actom od 1908./17. ili na osnovu jednog Royal Charter-a ili osnovanom na jednom Act of Parliament sa svim ili bilo kojim svrhama sadašnjega društva te da prenese na takovo društvo svoje glavnice ili da ih u njemu investira«.

Naročito valjat će naći statutarno riješenje za ustanove sadržane u tački 7. godišnje konferencije, da će posjednici certifikata učestvovati u upravi fonda. Za to će se morati da nadje riješenje, koje bude odgovaralo vjerojatno izvanredno velikome broju posjednika certifikata.

Oblik, na koji se u ovaj čas misli, i koji se ispituje, predviđa stvaranje councila (vijeća), koje sastoji od zastupnika posjednika certifikata, koje ima da se stvara tako, da pojedine zemlje ili grupe odašilju u taj council izvjestan broj zastupnika prema visini doprinosa, koje su dali. Ovaj bi council imao osim prava, da odobri bilancu i poslovanje, i ovlaštenje, da bira izvjestan broj direktora. Prema srazmjeru, koji sad imamo u vidu, imao bi council imenovati polovicu di-

rektora, a drugu polovicu, zajedno sa djelovodnim direktorom, imala bi odrediti cionistička organizacija kao »Jewish Agency« (u smislu britanskog mandata nad Palestinom, op. ur.). Napokon bi council imao pravo, da imenuje članove za board of trustees.

Predviđa se, da se idućoj sjednici Velikog akcionog odbora predloži osnova statuta za društvo, koje se ima osnovati.

Poticaji za to sa strane organizacija za Keren Hajesod i federacija bit će dobrodošli.

Za Erez Israel (Palestine) Foundation Fund Keren Hajesod Limited.

London, 7. aprila 1921.

za diktorij.

sekretar.

Berthold Feiwel

Leo Herrmann

Početak kampanje za Keren Hajesod. Nakon prekida pregovora između dra. Weizmanna i vodja američkih cionista izdala je cionistička delegacija manifest na američansko židovstvo, koji je potpisao Weizmann, Usiškin, Levin i Mosinsohn, a u kojemu se najavljuje osnutak uprave Keren Hajesoda za Ameriku. Vodje američkih cionista predložili su cionističkoj delegaciji, da se do kongresa Keren Hajesod u Americi skuplja od samih darova, te da novac ostaje kod američkih povjerenika. Fond Keren Hajesoda imao bi ostati deponiran u američkim bankama, jedino bi se imao isplatiti budžet za narodno zdravstvo, te mjesečni prinosi za palestinski budžet. O ovim prinosima imala bi Egzekutiva Cionističke Organizacije položiti računa Amerikancima. Otklonjenje tih predloga po Weizmannu naišlo je na odobrenje cijele američansko-židovske javnosti, te je u novinstvu živo komentirano. Usiškin i Levin započeli su kampanju sa dvim velikim skupštinama, na kojoj su se prisutni obvezali, da će namaknuti 350.000 dolara. Sudac Mack objelodanjuje proglas za darovni fond, te svaljuje krivnju za prekid pregovora na dra. Weizmanna.

Iz židovskog svijeta

Poraz asimilacije u engleskom židovstvu. Na prošlom je sastanku »Board of Deputies« pretresen prijedlog Joint Foreign Committeea, da bi Board of Deputies, opozvao svoga povjerenika Sir Stuart Samuela iz komiteja židovskih delegacija u Parizu, budući da je došlo do raznih poteškoća kod pokušaja jedinstvene političke saradnje Joint Foreign Committeea i komiteja židovskih delegacija. Većina se prisutnika međutim izjavila protiv iznešenog prijedloga. Konačno prihvaćen je slijedeći protuprijedlog: »Prijedlog Joint Foreign Committeea vraća se obrazloženjem, da Board of Deputies ostaje na dosadanjem svom stajalištu, po kome ima Joint Foreign Committee da nastavi suradnju sa Komitejom židovskih delegacija u Parizu. Nadalje se stavlja zadatak Joint Foreign Committeeu, da nastoji ovu saradnju još više zbližiti nego dosada.«

Board of Deputies jest zajednički odbor raznih židovskih organizacija u Engleskoj. Prijedlog se Joint Foreign

Committeea, koji također spada pod Board of Deputies, mora svesti na utjecaj od strane Luciena Wolfa, čija je politika već više puta nastojala da ometa rad židovskih delegacija.)

Pitanje subotnjeg počinka u Grčkoj. Iz Soluna javljaju židovskom dopisnom uredu, da je naredba grčke duhanjske uprave, da se tvornice nedjeljom zatvaraju, izazvala u ovdašnjoj židovskoj općini veliko uzbuđenje, jer u tim tvornicama rade gotovo isključivo židovski radnici, koji bi prema tome bili prisiljeni da rade subotom. Uprava prijeti otpuštanjem svim židovskim radnicima, koji se ne bi pokorili naredbi. Židovska je općina u zajednici sa cionističkom organizacijom počela akciju za ukinuće ove naredbe, jer je očita povreda neosporenog prava Židova na subotnji počinak.

Ministar predsjednik Gunaris protiv objeda Židova. U komori odgovorio je ministar predsjednik Gunaris na interpelaciju zastupnika Ziakki-a glede grčko-židovskog sukoba u Solunu, da je ovaj sukob bio bez ozbiljnijega značaja i da je brzo riješen intervencijom policije. Bajka, koja je prouzročila ovaj sukob, objeda je prema narodu koji si je stekao toliko zasluga za kulturu. Objeda, da Židovi trebaju krvi kršćanske djece, uzbuđuje savjest svakog poštenjaka. Izraelčani poznati su nam kao lojalni i radni građani. Njihov se miroljubivi karakter posvema protivi grozotama, koje im se pripisuju u toj objedi. Ako bi nekolicina htjela da zauzme protiv Židova držanje, koje bi se protivilo onome većine sugrađana, oni bi našli na svu strogost pravde kod državne oblasti.

Iz cionističkog svijeta

Interview s prof. drom. Weizmannom.

Posebni izvjestitelj »Jewish Correspondence Bureau«, koji prati cionističku delegaciju u Americu, razgovarao je na palubi broda s prof. drom. Weizmannom. U toku razgovora govorio je o zadacima delegacije što je on vodi.

Veselim se, da ću imati prilike sastati se s američkim cionističkim savezom — izjavio je dr. Weizmann. — Nosim uza se ozbiljne planove za obnovu Palestine, koji su rezultat dugih vijećanja i istraživanja i mojeg opetovanog boravka u Palestini. Samo su američki cioniste kadri, da izvedu te osnove i ja sam potpuno uvjeren, da će evropski i američki cioniste koncentrirati svu svoju energiju oko izvedbe tih planova. To će ohrabriti evropske cioniste koji rade uz velike poteškoće na nastavak njihovog poštenjivog rada za Keren Hajesod. Svrha mog putovanja jest dovesti rad za Keren Hajesod u Americu u kolotečinu.

Na pitanju o unutarnjem položaju u cionizmu odgovorio je dr. Weizmann, da je nova provizorna egzekutiva, koja uživa povjerenje židovskih masa, došla smjesta do sporazuma o radu, što ga treba izvršiti dok se ne sastane redoviti kongres. Ja sam uvjeren, da će oni te zadatke, među ostalim i pripreve za kongres, uspješno svršiti. Kongres je sada neophodno potreban za ci-

jonistički pokret i ja za svoju osobu mogu samo uz taj uvjet da nosim daljnju odgovornost kao predsjednik pokreta. Naloženo je, da se poznađe odgovarajuće mjesto za kongres i već se izrađuju potrebne izborne formalnosti, kako bi se mogli što prije provesti izbori.

Na pitanje o visini cionističkog budžeta za Palestinu odgovorio je dr. Weizmann: »Tekući budžet odredila su gospoda Simon i de Lieme u najmanjem iznosu od mjesečnih 14.500 livr. sterl. Možda će biti moguće štogod uštediti. Svi iznosi iznad 14.500 livr. sterl. bit će upotrebljeni za useljivanje. U mjesecu martu poslali smo u Palestinu oko 25.000 livr. st. od čega je bilo 16.000 određeno u svrhu useljivanja.

Ekonomski savjet će se za kratko vrijeme registrirati kao juristička osoba, pa će u uskoj vezi s nama proširiti svoje djelovanje. Economical Council ne će se obratiti na široko općinstvo za novac, stanovite projekte financirati te po mogućnosti uznastojati da reorganizira naše bankovne institucije. Cionistička organizacija bit će zastupana u ekonomskom vijeću po dvojici delegata a i Ica je zaključila, da izašalje dva delegata. Mi ćemo staviti vijeću na raspolaganje trećinu prihoda Keren Hajesoda za njegove investicije u Palestini. To dokazuje, kako ćemo usko saradivati s Economical Councilom. Ali je prerano reći kakvog će oblika biti ta suradnja, jer Vijeće nije još potpuno organizirano.

Dr. Weizmann je zaključio svoja razjašnjenja izjavivši da kani nakon povratka iz Amerike posjetiti niz zemalja i to Austriju, Njemačku, Poljsku, Galiciju i Litavsku.

Weizmann kod predsjednika Hardinga Voda cionističke delegacije u Americi, profesor Weizmann, posjetio je predsjednika Hardinga, te ga je upoznao sa smjernicama cionističke kampanje za sagrađnju Palestine.

Weizmann kod britskog poslanika u Americi. Iza prijema dra. Weizmanna po predsjedniku Hardingu priredio je u počast prof. Weizmanna engleski poslanik diner, te je tom prilikom imao odulju konferenciju s Weizmannom o aktuelnim cionističkim pitanjima.

Rasjep u američkoj egzekutivi. Protest manjine. Deset članova američke cionističke egzekutive, koji su glasovali protiv po predsjedništvu predloženih rezolucija, što bi imale Weizmannu služiti temeljem raspravljanja, objelodanjuju jedan opširni protest protiv stajališta većine egzekutive. Ovaj protest ima svrhu, da informiše američke cioniste o događajima unutar egzekutive. U ovom protestu razlaže se iznova, u čemu se razilaze mnijenja između londonske Centrale i američke egzekutive u pitanju Keren Hajesoda, kao i daljnji razvoj ovoga konflikta od londonske godišnje konferencije i konvencije u Buffalu. Manjina američke egzekutive držala je, da je Weizmannov posjet u Americi imao da služi postignuću sporazuma. Umjesto toga nepotrebno je zaoštrena neposredno pred dolazak Weizmannov situacija, prihvatom i objelodanjenjem zaključaka, koji dijelom dotiču predmete, koji

ne spadaju u kompetenciju američke egzekutive, već u kompetenciju kongresa, a dijelom sadržavaju okrivljenja, koja se ne bi smjela da iznose, a da nije i druga strana saslušana.

Cijeli memorandum uručen je članovima američke egzekutive neposredno pred sjednicu tako, da članovi nijesu imali prilike da prouče materijal i da si stvore sud. Zahtjev, da se odluka odgodi na jedan tjedan dana odbit je isto tako kao i predlog, da se pričekna na izjave dra. Weizmanna. U ovom načinu postupka vide oponenti povredu temeljnih principa pravednosti i dižu s toga javno protest.

Protest potpisan je između ostalih od Louisa Lipski-a, Morica Margoliusa, Emanuel Ewmana, Lewis Robinsona, Moris Rottenberga.

Pozivi delegaciji od američkih gradova. Cionistička je delegacija u Americi primila pozive za posjećivanje gradova iz Chikaga, Philadelphie, Bostona, Clevelanda i drugih velegrada Udruženih Država. U očekivanju ove delegacije spremaju se gradovi za svečani doček i demonstracije za Keren Hajesod. I iz Kanada došla je specijalnom deputacijom podnesena molba na delegaciju, da posjeti zemlju.

»Weizmannov dan« u Americi. (Ž. D. U.) Amerikanski cioniste zaključili su da proslave prisutnost cionističke delegacije u Sjedinjenim Državama priredbom »Weizmannovog dana«, koji ima da služi agitaciji za cionističku delegaciju. Prema vijestima, što su stigle, imao je taj dan silan uspjeh. Glavni ured dobio je bezbroj brzojava, koji javljaju detalje o sjajnom uspjehu, te neizmerno velik broj izjava za priključenje.

Milijun dolara za hebrejsku univerzu. Na konferenciji židovskih liječnika New-Yorka zaključeno je da se sabere milijun dolara za židovsku univerzu u Jeruzolimu.

Louis Marshall u Palestini. Kod velikoga dočeka, što su ga priredili njujorški Židovi cionističkoj delegaciji u Metropolitan Opera House, držao je Louis Marshall veliki govor, u kojemu je pozvao sveukupno židovstvo na slogu. Potsjetio je na svoj sastanak s Weizmannom i Ussiškinom u Parizu, te reče: »Velika su vremena, u kojima živimo, a današnji miting je jedna od najvećih dogodovština. Kakogod je bilo naše mišljenje o cionizmu u prošlosti, sad je došlo vrijeme, gdje ni jedan Židov, koji ljubi svoj narod, te je ponosan na njegovu povijest, ne smije ostati ravnodušan.«

Marshall naglašuje važnost San Remskog zaključka i preuzeće mandata nad Palestinom po Engleskoj, te ističe nužnost saradnje svakog Židova na djelu izgradnje Palestine. Jednu stvar — veli Marshall — mora da naučimo svijet, a to je sloga kod Židova. Jao onima, koji šire nezadovoljstvo, gdje treba da vlada sloga! Došlo je vrijeme, gdje se stavljaju na vagu naša djela, a ja sam uvjeren, da ćemo svladati kušnju.

Židovi! Barujte za Narodni Židovski Fond!

Iz Palestine

Posjet Churchilla u židovskim kolonijama. Dne 30. marta pošao je Churchill s svojom gospodom, te sir Herbert Samuelom u Jafu, gdje je spremljen velik doček. Na putu u Jafu posjetili su Ramle, gdje su pribivali avijatičkim vježbama. Od Ramla pošli su u Suraffend, da pregledaju ondje tabor haluca. U ime haluca, koji rade na cestama i gradnji željeznice, pozdravio je visoke goste haluc Lippmann-Lewisohn, te ističe, da su halucim ostavili svoje domove i sveučilišta, da dođu u Palestinu, no ne da u Palestini tjeraju politiku, već da pomoću Engleske opet nanovo izgrade staru opustošenu domaju. Iza toga pregledani su šatori i radnička kuhinja. Churchill izrazio je svoje veselje, da je ovdje našao mladež, koja je ostavila škole, da se posveti izgradnji zemlje. Nada se, da će se njihov ideal ispuniti i naći priznanje cijeloga svijeta i engleske vlade. Vrlo zadovoljni pođoše gosti u Jafu, gdje su ručali. Ručku pribivali su i zastupnici svih općina. U 3 sata poslije podne pošli su u Tel Aviv, koje im je priredilo grandiozan doček, kakav nije bio priredjen od dočeka Samuela. Sve su kuće bile okićene zastavama. Nakon što je gospodama predano cvijeće po djeci, pozdravio je goste jevrejskim jezikom Diesengoff. Prikazao je razvitak Tel Aviva i izrazio nadu, da će rad u buduće ne samo brže nego i bolje napredovati. Konačno predao je gospodi Churchill album Tel Aviva. U svom odgovoru zahvalio se Churchill na dočeku. Sretan je, da je imao prilike da vidi Tel Aviv, koji je rezultat kratkotrajnog rada svojih stanovnika, a čiji razvitak je tek rat spriječio. U toj stvaralačkoj snazi vidi simbol za daljnja osnivanja i želi, da se ta stvaralačka snaga i nadalje lijepo razvije. Odavde vraćtiše se gosti u Jafu, a zatim krenuše u Rišon le Cijon. Na putu dočekala ih je četa jahača, 40 do 50 momaka, od kojih su prva dva mahanjem engleske i židovske zastave pokazali put. Kad su stigli u Rišon le Cijon pošli su u sinagogu, gdje ih je dobnj predsjednik kolonije, Friman, blagoslovom pozdravio. Odavde pošli su pješice kroz špalir djece i kolonista, koji su ih srdačno pozdravili, u vinare, a zatim u Rotschildove vrtove datulja. Tu ih je čekao prostrt stol. Pozdravne govore držali su Gisen, jevrejski, a Majrović franceski. Churchill i supruga mu su začarani ljepotom mjesta i entuzijastičkim dočekom. U svome govoru veličao je Churchill požrtvovni rad židovskih halucim od prije 40 godina, koji danas stoje pred njim kao starci. Britska vlada poznaje privrženost Židova prema Palestini i to je jedan od razloga, koji je pospješio oboćanje, koje je Engleska dala u Balfourovoj deklaraciji. Balfourova deklaracija ima se smatrati izjavom cjelokupne britske vlade, te će biti i u cijelosti izvršena. Židovi pretvorili su pustinju u raj, pa će i Palestinu pretvoriti u cvatuću zemlju. Uvjerava ih, da ne će naći zapreke na putu. Niko ih ne će smetati u njihovom radu, koji je u njihovu korist, kao i na korist svih stanovnika. Zatim je pohvalio mladi naraštaj, sinove i kćeri, koji su na njega učinili vrlo dobar dojam. Vjeruje, da će to pokoljenje nastaviti rad svojih predka, te pretvoriti pustinju u cvatuće naseobine.

Kako je velik dojam učinio Rišon le Cijon na Churchilla, ilustrira najbolje ovo. Na putu iz sinagoge u vinare rekao je Churchill Majroviću, koji ga je pratio: „Šteta, što nije lord Beaconsfield to više doživio“, na što mu je odvratio Majrović: „Sudbina je to svih naših velikana, Mojsije nije došao u Svetu Zemlju i naš Herzl nije doživio ispunjenje velikoga svoga sna“. Kad su došli u vrt i šetali se alejama datulja, gdje su bila smještena u redove djeca, zastao je začaran Churchill savladan dojmovima, na što ga je njegova supruga zapitala: „Što je to? Gdje se zapravo nalazimo?“ Drhćućim usnama i lakim smiješkom odgovorio je Churchill: „Nikad u životu nisam vjerovao, da ću ugledati ovako sjajnu sliku u Palestini“. U očima njegove supruge zasjaše suze.

Iz Jugoslavije

Borba za židovsku općinu u Osijeku.

Kako iz osiječkih listova razabiremo, razmahala se za izbore u židovsku općinu u Osijeku žestoka borba. Dvije su listine postavljene: jedna židovska s nosiocem listine drom. Hugonom Spitzterom i jedna »organizacije Izraelaca«. Ovi izbori, jednako kao i raniji zagrebački, svraćaju na se pažnju židovstva cijele zemlje. U drugoj najvećoj općini Hrvatske i Slavonije ima da se odluči, hoće li Židovi općinu s pozitivnim židovstvom ili s negativnim izraelitstvom izraelita, koji se bude (»ébredö Magyarok«).

Potonja lista zastupa interese onih kapitalista, tobože i akademski obrazovanih, koje je u jedan »program« ujedinila borba protiv bogoštovnog prinosa i protiv kulturnih zadataka jevrejske općine. Program sam po sebi dostojan ljudi, koji vode izbornu borbu najličnijim inzultima, sumnjičenjem, denuncijantstvom i poznatim asimilantskim uljagivanjem nejevrejskoj okolini, koje se sakriva iza lažne geste — muževne samosvijesti. Baš kao kod Izraelita onkraj Drave in illo tempore.

U ovoj je borbi vodja Židova dr. Hugo Spitzer. Njegov bi izbornički govor trebalo rasturiti svuda po našoj domovini. Pun mladenačkog elana otmen i ondje, gdje uzvraća na podlosti, miran i stvaran i duhovit, on svojom snagom prokušana borca za ideale židovstva savršeno skida masku sa mimikrijske obrazine organizovanih Izraelita (lucus a non lucendo).

S druge se strane vodi borba muževnom — anonimnosti. Značilo bi precjenivati glupe i niske podvale tih antisemita pod vidom izraelitstva, kad bismo se njima bavili. Oni odaju jednu očajnu degenerativnost dostojanstva, za koju smo mislili, da je osim u zemlji Horthyjevoj posvuda izumrla. Tu se prelazi preko realne činjenice židovske Palestine, kao da nije bilo San Rema, Balfoura, Curzona, Pichona i Herbert Samuela. Tu se, danas, cijonizam zove utopijom. Tu se cijonizam naziva stvarju „elemenata koji teže za ulogama vođa, zvali se oni Sokolov i Spitzer“. Nije li Vam dosta, cijoniste? Ali čekajte, dolazi još bolje: vođa židovske listine je dr. Hugo Spitzer, koji se namitao svakoj mađžaronskoj vladi, zacijelo ne na štetu svoje kancelarije; (i toga su čovjeka birali »organizovani Izraelci« kroz decenije predstojnikom općine,

a općine cijele naše države predstojnikom Saveza židovskih općina;) „partiju dra Spitzera čine takovi, koji nisu veliki poreznici, ni akademski obrazovani ljudi“ (kad tamo, »Organizovani« pišu tonom čovjeka bez najprimitivnijeg uzgoja); oni se predviđajući svoj brojčani poraz unapred tješe — čujmo! — moralnom pobjedom; oni koncediraju, da se prave smiješnima u osiječkim ne-židovskim krugovima, ali oni pripisuju tu žalosnu činjenicu dra Spitzeru i njegovoj partiji (to ne bi bila najmanja moralna zasluga dra Spitzera i njegove partije); oni napokon denunciraju: „predstojništvo je uvijek objavljivalo svoj dezinteresman na domaćim stvarima, dok se njima, »organizovanim Izraelcima«, »ne mogu oteći njihova čuvstva“, ta oni su »ovdje rođeni, oni poznaju, ovdje u Osijeku, svako stablo i svaku kuću, oni su uzrasli između Hrvata (a gdje ostaju osiječki Srbi i Švabe?) i jednom riječju oni ljube rođenu grudu i ne će da znadu o »jednoj Palestini, koja im je hekuba«, njima ne preostaje nego nada, da će im demokratski val pripomoći do njihove pobjede, te da će im se vjerovati prije, nego onim Israelitama, koji su se dali zatjerati u cjonistički logor, koji naprosto zatajuju svoju ljubav k rođenoj grudi i koji njih, organizovane Izraelce, zovu kukaveljima, jer svoja čuvstva javno ispo- vijedaju.“

Tako izgleda antologija prljavog denuncijantstva. Ono će se, kao sve trulo i demoralisano, srozati samo u se. Tu »organizaciju« od tobože par stotina članova, koje ne ujedinjuje ništa osim borbe protiv bogoštovnog poreza vođene denuncijantstvom, sumnjičenjem i podvalama, srušit će same metode njihovih duševnih vođa.

Kad je Fridrik Veliki idući ulieom opazio jedan pogrdni pamflet protiv sebe, on je naložio, da ga se niže vješa, te bi ga mogao svatko čitati, da upozna poganu dušu pamfletiste. Mi se zadovoljujemo, da to isto činimo s pamfletima osiječkih patrijota u znaku borbe protiv bogoštovnog poreza. Trebamo svoje energije za više ciljeve. Asimilanstvo je na umoru; prezir i smiješnost, kojom se izvrgava sa svojim mrtvim samopoštovanjem i parasitstvom, izvršit će čudorednu smrt i bez nas, koji imamo pozitivne zadatke u židovstvu. Quem deus perdere vult, dementat.

Bitolj: Clanovi društva „Bnej Cijon“ održali su 1. aprila glavnu skupštinu, te izabrali slijedeći odbor: Gosp. Pessa, predsjednik. Gosp. Kamhi Nissim, potpredsjednik i blagajnik. Gosp. Levi S. i Kamhi M. tajnici. Gospoda Israel R., Kamhi A. i Aruetti Isak, povjerenišvo Ž. N. F. Po blagajničkom izveštaju unišle su prošle godine ove svote u dobrotvorne i nacionalne svrhe: Djačka menza 1061 dinar. Razdioba ugljena medju siromaha 200 dinara. Ezrat Bessarot 200 dinara. ZNF 520 dinara. Halucfond 1000 dinara. Pomoć jednom bugarskom zarobljeniku 50 dinara, Novoizabrani predsjednik g. Pessa zahvalio se na izkazanom mu povjerenju te obećao, da će zajedno sa članovima novoizabranog odbora uznastojati oko napredka društva i intenziviranja rada oko njegovih ciljeva.

Židovska pučka predavanja. Dne 5. maja u 8 i pol sati na večer predaje u dvorani bogoštovne općine (Palmoćićeva 16.) gosp. dr. Lavoslav Šik o temi: „Pre-

Iazi k židovstvu u prošlosti i sadašnjosti“ Pristup slobodan. Moli se općinstvo, da tačno dolazi.

Savez židovskih omladinskih udruženja Jugoslavije, saziva cjelokupnu jevrejsku omladinu grada Zagreba na sastanak, koji će biti u četvrtak 5. maja u 10 i pol sati prije podne u zgradi zagr. izr. bogoštovne općine (Palmotićeve ul. 16 prizemno desno).

Dnevni red: Omladina i jevrejski jezik Referent Oskar Heim, cand. iur.

Radni odbor S. Ž. O. U.

II. Omladinaki slet. Radni odbor Saveza, žid. oml. udruženja saopćuje ovime, da će slijedeći omladinski slet biti u Sara-

jevu i to 15. 16. i 17. augusta, a ne kako je svojedobno javljeno 13. 14. i 15. augusta, Za radni odbor S. Ž. O. U. predsjednik Dr. Nikola Tolnauer, tajnik Leo Singer, cand. med.

Židovskoj dačkoj menzi u Zagrebu ostavio je oporučno pok. gospodin Makso Steiner, suvlasnik tt. J. Steiner i Wessel u Rumi K 20.000.—. Prema željama pokojnika upotrebit će se ova svota kao temelj stalnom menzinom fondu.

Promocije. Dne 15. aprila promovirao je g. Nikola Tolnauer, predsjednik Saveza židovskih omladinskih udruženja, a dne 29. aprila g. Fritz Lederer, na za-

grebačkom sveučilištu na čast doktora prava.

Iz „Informacionoga odsjeka Ž. A. P. D.“ Akademičari daju instrukcije iz sviju predmeta srednjih i njima sličnih škola. Upitati pismeno ili usmeno: Žid akad. potp. društvo, Palmotićeve 16.

ZDENKA KRON
ADOLF SPITZER
ZARUČENI

Zagreb, 1. maja 1921.

Svrha je židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotudjivim imetkom židovskoga naroda. — Žid. narodni fond utemeljen je na V. cion. kongresu god. 1901. i posjeduje već oko 30 milijuna franaka. Prihodi neprestano rastu a iznosili su god. 1920. oko 9 i pol milijuna franaka.

Adresa za dopise: Zagreb, Ilica 31., III., kat. Uredovno vrijeme od 9 do 12 sati prije podne i od 3 do 6 sati poslije podne. — Novac se šalje na Centralnu eskomptnu i mjenjačnu banku d. d. Zagreb, za račun Ž. N. F. s naznakom svrhe.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju.

Iskaz darova br. 8 od 7. do 26. aprila 1921.

Opći darovi.

Zagreb: Prof. Aleksa i Sofija Szemnitz zahvaljuju na čestitkama prig. njihova vjenčanja 100.—, dr. Ferić za trošak supstitucije dra. Lichta K 16.—, Jenö Freiberger, Miro Freiberger, Erich Rothmüller, Gostl i Irena Büchler dobivena oklada 5000.—, Julio Wiener za palestinsku marku 50.—, A. Rosenberg 50.— 5216.—
Pristina: Prigodom Purima daruju: po 40.— Hajim B. Jusef, Avram B. Hajim, Š. Ašer, A. Mandil, Gavri, Koen, I. Baruch, po 20.— Z. Levi, S. Josef, J. Jusef, S. Jusef, Ašer David, Aron David, Hajim David, K. Ašer, Kutjel B. Ašer, Jusef Ašer, M. Ašer, Sal. Ašer, Moše A. Adižes, Jakob Adižes, Sam. Adižes, Izak Adižes, Ilija Mandil, Izak Koen, M. Koen, Jakob B. M. Koen, Avram Navon, Nišim Elazar, Jus. David, Baruch B. Moše, Aron Ruben, David Ruben, B. Navon, G. Navon, Avram M. Adižes, Izak M. Adižes, Aron Ruben, A. Adižes, Mordehaj David, po 12.— Ašer David, po 8.— S. Mandil, David I. B. Jus. B. Juda, Haim Alkalay, Mordehaj Lazar, A. M. Kalderon, po 6.— B. B. Avram, po 4.— A. Ruben, Aron B. Bachamin, Sal. Šato, B. Ruben 932.—
Prijedor: Gustav Seideman umjesto brzog čestitke prof. A. Szemnitzu 10.— i dr. B. Steinu 10.— Eteka Stern sabr. na sijelu kod Mevoracha 40.— 60.—
Višegrad: M. Papo sakupio na Purim 116.—
Požega: Vladimir Behrmann iz Kaptola 70.—
Slatina: David Grünhut poslao 234.—
Niš: H. I. Davičo prig. god. smrti oca 400.—, J. Izaković prig. Beritmila svog bratanca 120.—, Jak. B. Moše pri igri 64.—, David M. Levi K 40.— Ašer Mandil pred vjenčanje unuke 80.—, Mordehaj Mandil 20.— 724.—
Beograd: Pri bibliji: po 80.— Ješa Jkušua, Jak. Alkalay, Avram Alfandari, Leon de Leon, Sal. I. Koen, Aron Benvensiti; Hajim Alkalay 200.—, N. N. 40.— I Levi umj. cvijeća Mešulam — Levi 200.—, Izak Demajo bratu M. Demajo 200.— Izak Mandil 40.—, Na veridbi A. Alfandari — Leon Levi 402.—, S. Mešulam umj. cvijeća Mešulam—Levi, 200.— M. Goldstein 100.— M. Beraha za cvijeće 800.— na predavanju S. Džana sak. 2500.—, Na svadbi MandilHasan 308.—, Na prstenju Lize Koen 328.—, Na svadbi Svarz —Kornvajs 980.— Adut Avram 260.—, Na svadbi Levi—Finzi 800.—, U veselom društvu kod Klarice Alkalay 1400.— Dobrovoljni prinosi 10732.— 19750.—
Rogatica: Na sijelu kod L. M. Katana i B. Š. Levi sabr. 64.—, na Purim sabr. Bukica Levi 146.—, na sijelu 26.-3. sabrano: M. Bararon 80.—, po 40.— L. Katan, E. Danon, M. i E. Ka-

tan, A. Danon, po 20.— B. Levi, S. Leo, E. Katan J. Katan, L. Danon, I. Levi. na tomboli 310.—, Moise L. Katan kod tore 40.— 920.—
Sisak: Jakša Wagner dobit na kartama 40.—
Osijak: Klub židovskih žena kao čisti utržak Purimske zabave 18.000.—, dr. Bauer iz Sarajeva 120.—, po 100.— Žiga Sonnenschein, Kele, Filip Lang 53.— Ida Dežma 50.—, Mela Klein dobitak na kartama 44.—, Mahler 40.—, Stein 20.—, dr. E. Fischer za vezanjem knjiga učinjenu uslugu Ljud. Szeklera 60.— 18.587.—
Vukovar: Židovska omladina dio Purimske zabave 2000.—
Bijeljina: Po Simhi Montilji sabrano prig. zaručka Berte Papo—B. Herzler za prodane kafe 622.—, Šimo Spitzer kod tore 500.—, Moise Izrael Alkalay sabrao na rođendan 400.— 1522.—
Travnik: Roza Levi 100.— obitelj Weiss 77.—, Jak. Pinto 30.— 207.—
Mostar: Lang primio od Rafaela Hajona 100.—, prigodom prosnog sijela kod Danona sabrano 127.— 227.—

Purimski dar.

Zagreb: Mavro i Hinko Gross 500.—, dr. Hugo Kon 200.—, Edm. Blühweis 100.—, L. Kohn i drug 100.—, Vilim Blumenstock 100.—, Vatroslav Lederer 200.—, Hinko Herzer 100.—, dr. Ivan Jacobi 400.—, Sam. Rosenberg 60.—, Meta Weiss 100.— 1860.— 52515.—

Samoopozovanje.

Višegrad: Rudolf Klinger 30.—, Gavrtel Papo 120.—, Leo Papo 60.— 210.—
Virovitica: dr. H. E. Kaufmann 20.—
Travnik: Žid. bog. općina za tri mjeseca 800.— 1030.—

Škrabice.

Pristina: N. Mandil 220.—
Zagreb: David Spitzer 30.21, Menza 80.— 110.21
Višegrad: Mjesna grupa Ž. n. d. 44.43, Sara Kajon 81.02, Aron Altarac 14.60. 140.05
Zemun: B. Beherano 140.—, Ig. Szemnitz 42.—, Izahar 32.—, Adler 36.— 250.—
Sisak: Bernh. Klein 100.—, Leo Friedländer 23.—, Armut i Richtmann 3.— 126.—
Niš: U škrabicama 415.20
Rogatica: Škrabica u sinagogi 80.—
Travnik: Žid. bog. općina 27.60 1369.06

Moslina.

Zagreb: Jos. Wachs—n. i. i vrt Elle 25.0, Jehuda n. i. Fele Baum za zasluge u gaj Stefe

125.—, O. H. n. i. Amalije Mitternacht u gaj dr. Jacobi 50.—, dr. Hinko Löwy n. i. i vrt pok. majke Amalije Löwy—Prisner 400.— 600.—
Bjelovar: Prig. zlatnog pira Ignaca Schönbauma iz Križevca sabr. n. i. istog 280.—
Karlovac: Božena Mondschein sabr. na svatovima Birnbaum—Schlossberg u gaj Alberta Birubauma 1164.—
Travnik: Juda Montilja n. i. Salamon Montilje 50.—, Rafo Levi—n. i. Zadika Levi 50.—, Jak. Pinto n. i. Bander Ehrman i n. i. Rena Pinto 30.—, Moric Finzi n. i. Salom Finzi 20.—, Moise Altarac n. i. Salamon Altarac 20.— 170.—
Sisak: Jakob i Lujza Rosenthal n. i. pok. sina Karla u vrt istog 1000.—
Ruma: Prig. proslave promocije dra. Isaka Herškovića sabr. n. i. istog 916.— Elza Reich n. i. Šošane Heršković i Jona Pollaka 50.—, Kavereth n. i. istog 51.— 1017.—
Pečuh: Za otvorenje gaja »Pečuško cionističko udruženje« daruju: Avram Neiser 5000.—, Bela Lengyel 4000.—, Beno Spitzer 400.—, Karl Gyenes 300.—, Eugen Steiner 400.—, po 200.— Karl Friedmann, Geza Weiss, Koloman Gonda, Jul. Fuchs, Oskar Steiner, po 160.—, Desider Friedländer, po 80.—, dr. Aleksa Grün, Sigm. Biro, Leop. Grünhut, Friedr. Papai Mihael Blauhorn, Ign. Kreisler, Jos. Kiss, Nandor Hunwald, Bern. Goldberger, Moric i Andor Goldberger, Bela Rechnitzer, po 40.— Ign. Fischi N. N. Markus Geidumak, Ign. Fürth, Izidor Deutsch, Andor Ungar, Mandi Grün, Izidor Schwarz 48.— Prig. zaručka Polgar Mariška—Rosenberg 356.— Karl Oberndorfer 400.— Marta Gutmann 80.—, N. Roth 40.—, Maks Kraus 40.—, Bauer 20.—, C. Weiner 10.—, N. N. 46.—, Na ime Šarke Kohn daruju: Abraham Neiser 150.—, Bela Lengyel 150.—, Paul Fischer 100.—, po 60.— dr. Wolf, Karl Hofmann, dr. Schwarz, Edm. Mautner i Emerih Kaufner. Za otvorenje vrta n. i. Leopolda Deutscha daruju: dr. Eug. Schwarz 320.—, Herman Schwarz 300.—, po 150.— Karl Gyenes, Aleksa Deutsch, Avram Neiser i Dori Fabran; Braća Kender 320.—, Paul Fischer 100.—, dr. G. Fischer 120.—, dr. Izak Pfeifer 40.— svega 10960.— 15191.—

Zlatna knjiga.

Za upis vjenčanja dra. Aleksandra i Estere Licht doprinijela su još slijedeća mjesta:
Virovitica: Čist prihod Purimske večeri 1700.—, Organ »Geula« 200.— dr. Kaufman 20.— Goldberger 20.— 2020.—
Beograd »Gideon« 200.— »Karmel« 200.—, dr. Alkalay 200.—, razni darovatelji 1200.— 1800.—

Osijek: »Sportski klub »Makabi« 1000.— Klub židovskih žena 1000.— dr. Hugo Spitzer 500.— I. N. Schulhof 300.— dr. Marko Leitner 200.— po 120.— dr. Edmund Fischer, Julije Fischer, dr. David Fuhrman, po 100.— Paula Leitner, Mirko Kraus, po 60.— Eugen Löbl, Mavro Abrahamsohn, po 40.— Bela Friedmann Ljud. Freundlich, svega 3760.— prije iskazano 3000.— ostatak 760.—

Unišlo je za upis vjenčanja dra. Aleksandra i Estere Licht do sada svenkupno K 43.807.—

Vukovar: Oskar Winkler sabrao na svatovima n. i. mladenaca Cilike i Dezö Domber 1000.—

Mostar: Prig. vjenčanja Olge Rosenfeld—dr. Kozsinsky n. i. istih 1000.—

Beograd: Za upis n. i. Stele Kadmon, Mare Beraha, Jovanke Fried, Klarice Alkalay i Meri Farhi svaka po 2000.— Haim Mešulam n. i. Žan Pinto 2000.—

18580.—

Darovi kod tore

Višegrad: Bencion Gaon 20.—, Aron Aitarac 20.—

Visoko: Na Purim sabrano kod tore 225.—

Pakrac: S. Mošansker 100.— Ign. Schrenger 100.—, S. Gelman 50.—

Niš: Sakupljeno u sinagogi 368.80

Travnik: Ezra Konforti 130.—, po 125.—, Isak Salom, Moise Konforti po 100.— Leon Levi, Leon Konforti, Daniel Salom, po 50.— Zadik Konforti, Rafo Levi, Sal. Drutter, Avram Konforti, Žak Salom, Jos. Maestro, po 40.—, Jak. Atijaš, po 30.— M. Montilja, po 20.—, M. Alkalay, Haim Papo po 10.— David Gaon 1100.—

Osijek: Putem žid. bog. općine: po 1000.— Ljudevit Kohn, dr. Hugo Spitzer, po 300.— Mavre Eisner po 200.—, M. Kümmlberg, Hugo Hahn, po 100.— Vilim Hahn, Gross Mavro H. Ehrendiener, Jos. Klein, Jos. Zimmerman, Hugo Boskovitz, Bernat Klein, Herman Mautner, po 50.— L. Süß, M. Pollak, Sal. Pollak, Maks Frank, Andor Wallerstein, M. Abrahamsohn, Leo Engl, Jul. Fischer, dr. Ed. Fischer, Sam. Fischer, Adolf i Dezö Fischer, Milan Bröder, Ervin Schön, Jos. Ehrendiener, Herman Mautner, po 80.— Avram Finzi, po 40.— Jak. Rauch, Abraham Reiter po 30.— Roza Horn, po 20.— Emil Haspel, Franjo Horn, Rudolf Haslinger, Eisner Mavro, Jak. Gross, Eman. Gutten, Leop. Krans, Eugen Kiraly po 25.— Marro Preiss, po 10.— Roza Lederer, Jakob Ukrajnyk, Pavao Ungar, po 15.— Adolf Engel 4720.—

6703.80

Učinjene usluge.

Travnik: dr. Band iz Zavidovića za uslugu dra. Leu Schönfelda 100.—

Dječji sabirni arci.

Zagreb: Zdenko Njemirovsky 1660.—

Zemun: Specificirano u »Židovu« br. 4. 7020.—

Karlovac: Heda Hekesh 486.—, Micika Eisler i Zl. Polanzer 448.—, Otika Baruner 374.—, Oskar Kramer i Oskar Weiss 350.— Albi Fröhlich i Ivica Polanzer 192.—, Zora Eisler 114.—

1964.—

Gradačac: Lea i Tinka Kraus 180.— Gizela Ziegler 417.—, Erna B. Kabiljo 110.—, Erna J. Kabiljo 84.—, Albert Kabiljo 45.—, Danko J.

Kabiljo 40.— Moric Kabiljo 40.— 916.—

Bijeljina: Salamon Baruch poslao 5114.—

1674.—

Obnova Palestine.

Tuzla: Žid. nac. društvo 4000.— Tilda Pesach, E. Pinkas, Trude Klein, Alma i Mira Herman za Purim 350.— 4350.—

Obiteljska dar. knjiga.

Zagreb: Prig. svatova Vere Ehrlich—dr. Beno Stein 2000.— Zirner—ing. M. Royan 1800.—, Hertmann—Neumann 640.— Prig. Barmicva u kući dra. Hinka Hirschla 1940.— 6380.—

Ruma: Prig. zaruka Jos. Rosenfeld daruju: po 100.—, M. B. Rosenfeld, N. N. D. Schlesinger po 60.—, B. Bruckner, po 50.— Ludmila i Vili Schlesinger po 40.— Oskar Handler svega 500.—. Kod proslave promocije dra. Izaka Herškovič: Sam. Wessel 400.—, po 100.— Jak. Popper, M. Polatschek i sin, H. Ficher, S. Hajduška, po 50.— dr. Izak Herškovič, M. Kohn, J. Herškovič, po 60.— Fischer B., po 40.— G. Paunz, E. Schönfeld, Maks Weiss, A. Rosenzweig, F. Skopal, po 20.— J. Schossberger, Natan Weiss, A. Deutsch, G. Roth, O. Popper, po 10.— L. Stelzer, Drag. Skopal, Ella Skopal, Oskar Herškovič, po 8.— Hirschl, Stelzer, po 4.— Fuchs 1870.—

8250.—

Pregled:

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije K 71.198.21
iz Bosne i Hercegovine K 17.304.65
iz Srbije K 36.260.—

Ukupno K 124.762.86

Za vrijeme od 1. I. do 26. IV. 1921. unišlo je sveukupno K 467.134.69.

ISPRAVAK.

U »Židovu« br. 2 i br. 4. bilo je pomutnjom iskazano iz Bitolja bez specifikacije pod »Opći darovi« umjesto »Dječji sabirni arci« čija specifikacija slijedi:

Isak Massot, Haim Pardo, Alegra Nachmias i Regina Massot 7324.— Henrik Nachmias, Gabriel Pessa, Ida Nachmias i Matilda Kamhi 2008.— Isak Assael, Abraham Arueti, Eleonora Assael i Rachela Arueti 2527.— Abraham Cassorla, Haim Camhi, Matilda Colomonos, Lunar Russo 1642.— Abraham Russo, Simo Pardo, Silvia Colomonos i Sara Albaia 2520.— svega 16.041.—

Židovska bogoštov. općina u Travniku traži

Vjeroučitelja

koji bi podučavao i hebrejski po novoj metodi. Reflektira se na sefarda ili aškenaza koji čita sefardskim izgovorom. Osim toga, treba da govori srpsko-hrvatskim jezikom. Plaća po pogodbi. Nastup odmah. Osim stalne plaće imati će permanentni tečaj za hebrejski jezik uz posebni honorar od učenika.

Predsjedništvo.

Natječajni oglas

Otvara se mjesto Hazan-vjeroučitelja kod Izraelske općine u Dubrovniku. Uvjeti: Jugoslavenstvo državljanstvo, potpuno poznavanje hrvatskog jezika. Reflektanti neka pošalju dokaze sposobnosti, te uvjete.

Predsjedništvo

Asbestni skrjilevac
cement, vapno, opeke,
betonsko gvožđe, traverze
i sav gradjevni alat, te materijal
prodaje na veliko:

„GRADIVO“ trgovačko društvo za
promet gradjevnim, i
tehničkim materijalom
ZAGREB — Trenkova ulica br. 6
Telefon 11-27 Brzojevi „Gradivo“

Natječaj.

Kod Izraelitičke podopćine u Krapini imade se odmah popuniti mjesto

vjeroučitelja
sa kvalifikacijom

koji mora ujedno biti kantor i šohet. Godišnja plaća K 18.000 i nešto nuzzaslužbe. Nuditelji mlađe sile bez obitelji, koji su bezuvjetno i hrvatskom jeziku vješti, neka odmah pošalju svoje ponude i svjedodžbe. Putni trošak nadoknadjuje se samo akceptiranome.

Vunene tkanine

Platnena roba

Švajcarski voili

i batisti

M. BAUER

TeKstilna roba na veliko

Ilica 39 - Zagreb - Ilica 39

Uzorke šaljem po želji

Centralna Eskomptna i Mjenjačna Banka, d. d.

Ilica 26.

ZAGREB

Ilica 26.

Brzojavni naslov:
Brodbanka

Telefon: (ravnateljstvo 8-78
blagajna 15-30

Pričuve preko K 45,000.000.—

Dionička glavnica K 50,000.000.—

Podružnice: Brod na Savi

Ulošci preko K 20,000.000.—

Podružnice: Osijek, Djakovo

Prima ULOŠKE na knjižice i u tekućem računu uz najbolji kamatnjak. Novi ulošci vraćaju se odmah bez otkaza. — Daje MJEMBENE i KONTOKORENTNE VJERESIJE, finansira trgovačke i industrijalne poslove uz najpovoljnije uvjete. — Obavlja sve BURZOVNE POSLOVE, kupuje i prodaje devize, valute i efekte, izvršava sve naloge brzo i kulantno. — Prodaje uz dnevni tečaj doznake, isplate i akreditive na sva mjesta u inozemstvu, a naročito na WIEN i PRAG.